

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«УДОСКОНАЛЕННЯ ІМПОРТУ НАФТОПРОДУКТІВ
ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ (НА
ПРИКЛАДІ ТОВ "РУТА НОВА-К")»**

Виконала: студентка 4 курсу ФМЕ, гр. 43
Драгой Ольга Василівна _____
(підпис)

Науковий керівник:
старший викладач кафедри МЕВ
Гусенко Ольга Сергіївна _____
(підпис)

/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Нафтопродукти мають фундаментальне значення для економіки будь-якої країни, стимулюючи транспорт, промисловість та виробництво електроенергії. Аналіз дослідження імпорту нафтопродуктів українськими підприємствами в умовах воєнного стану має вирішальне значення для розуміння наслідків російської агресії для енергетичної безпеки нашої держави, економічної стабільності та зусиль з диверсифікації енергетики. Уважно стежачи за тенденціями та обсягами імпорту, політики та підприємства можуть розробити стратегії для пом'якшення потенційних збоїв та підвищення енергетичної незалежності України. Дослідження імпорту нафтопродуктів українськими підприємствами в умовах воєнного стану набуває значної актуальності в сучасному економічному та політичному ландшафті. З початку повномасштабного російського вторгнення, в Україні, через ескалацію напруженості, розуміння наслідків імпорту нафтопродуктів стає вирішальним. Оскільки Україна критично залежить від імпорту нафтопродуктів для задоволення не тільки своїх енергетичних потреб, а й для забезпечення Сил Оборони, визначення напрямів удосконалення імпорту нафтопродуктів є вкрай важливим для подальшого виживання нашої країни. В умовах воєнного стану імпорт нафтопродуктів може зіткнутися з потенційними перебоями через посилені заходи безпеки та наявні обмеження. Такі збої можуть негативно вплинути на енергетичний сектор, призводячи до коливань цін, дефіциту та економічної невизначеності. Таким чином, ретельне вивчення тенденцій, обсягів і джерел імпорту нафтопродуктів дозволяє політикам і підприємствам розробляти плани на випадок надзвичайних ситуацій і пом'якшувати потенційні ризики. Крім того, дослідження імпорту нафтопродуктів дає цінну інформацію про зусилля України з диверсифікації енергетики.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є аналіз сучасного стану та динаміки імпорту нафтопродуктів ТОВ "Рута Нова-К" та визначення напрямів його удосконалення. При досягненні мети передбачається вирішення **основних завдань**:

- розкрити економічну суть поняття імпорту нафтопродуктів та його структуру;
- визначити чинники, що впливають на ефективність імпорту нафтопродуктів підприємствами;
- проаналізувати сучасний стан та динаміку світового імпорту нафтопродуктів;
- систематизувати методи оцінки динаміки та ефективності імпорту нафтопродуктів підприємствами;

- проаналізувати сучасний стан та динаміку імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К»;
- проаналізувати показники ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К»;
- здійснити SWOT- та PEST-аналіз ТОВ «Рута Нова-К»;
- проаналізувати чинники, що впливають на імпорт нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» в умовах дії воєнного стану;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К»;
- розробити план заходів підтримки рівня імпорту нафтопродуктів «Рута Нова-К» у разі посилення воєнного стану.

Об'єктом дослідження є імпорт нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» та напрями його удосконалення в умовах дії воєнного стану.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та організаційно-практичних рішень щодо удосконалення імпорту нафтопродуктів підприємствами України в умовах дії воєнного стану.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям кваліфікаційної роботи є основні положення економічної науки та праці економістів у галузі зовнішньоторговельної діяльності, результати імпортової діяльності ТОВ «Рута Нова-К». Під час виконання кваліфікаційної роботи використовувалися загальні та спеціальні методи: узагальнення та синтез, порівняння, статистичний та економічний аналіз, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, методи ранжування та порівняння. Підготовка висновків здійснювалася з використанням програм MS Office: Microsoft Word і Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися праці таких науковців, як Вакульчик О. М., Гребельник О. П., Дубицький Д. П., Загородній А. Г., Мацкевич Л. І., Козак Ю.Г., Пахомов Ю.М., Ковалевський В.В., Вознюк Г. Л. та інших.

Інформаційно-довідковою базою є дані та аналітичні звіти Міністерства економічного розвитку України, Центру економічних і соціальних досліджень, дані ТОВ «Рута Нова-К» і Державної статистичної служби України, а також використано Інтернет для аналізу монографій, статей та іншої наукової літератури, що стосується теми кваліфікаційної роботи.

Публікація та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були підготовані та опубліковані наступні статті:

1. Драгой О.В., Гусенко О.С. Чинники впливу на ефективність світового імпорту нафтопродуктів. Збірник наукових праць кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ «Світова економіка та міжнародні економічні відносини». Випуск 5. 2024 (у друці).
2. Драгой О.В., Гусенко О.С. Аналіз чинників впливу на імпорт нафтопродуктів підприємствами України в умовах дії воєнного стану. Минуле, сучасне, майбутнє: матеріали наукової студентської конференції ОНЕУ (м. Одеса, 17 квітня 2024 р.) (у друці)

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів розділів, висновків до кожного параграфу, загального висновку та списку використаних джерел (33 найменування). Загальний обсяг роботи становить 74 сторінок. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 4 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи дослідження імпорту нафтопродуктів підприємствами»* розкривається економічна суть поняття імпорту нафтопродуктів та його структура. Також визначаються чинники, що впливають на ефективність імпорту нафтопродуктів підприємствами. Аналізуються сучасний стан та динаміка світового імпорту нафтопродуктів. Систематизуються методи оцінки динаміки та ефективності імпорту нафтопродуктів підприємствами.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану та динаміки імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова – К» в умовах дії воєнного стану»* зроблено аналіз сучасного стану та динаміки імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К». Визначені показники ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К». Здійснено SWOT- та PEST-аналіз ТОВ «Рута Нова-К». Проаналізовано чинники, що впливають на імпорт нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» в умовах дії воєнного стану.

У третьому розділі *«Заходи щодо удосконалення імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова – К» в умовах дії воєнного стану»* розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» та план заходів підтримки рівня імпорту нафтопродуктів у разі посилення воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Як країна, залежна від імпорту нафтопродуктів, Україна намагається вдосконалити процес постачання нафтопродуктів компаніям у межах своїх кордонів. Прикладом української компанії в цій сфері є ТОВ "Рута Нова-К".

У роботі зазначено, що дослідження імпорту нафтопродуктів фірмами є важливим напрямом досліджень у сфері міжнародної торгівлі та економічного аналізу. Цей напрям охоплює низку теоретичних та методологічних засад, які забезпечують комплексне розуміння факторів, що впливають на імпорт нафтопродуктів. З теоретичної точки зору, дослідження імпорту нафтопродуктів фірмами часто ґрунтуються на принципах теорії порівняльних переваг та міжнародної торгівлі. Згідно з теорією порівняльних переваг, країни, як правило, спеціалізуються на виробництві та експорті товарів і послуг з низькими альтернативними витратами та імпортують товари і послуги з високими альтернативними витратами. Ця теорія забезпечує основу для розуміння того, чому деякі країни воліють імпортувати нафтопродукти, а не виробляти їх всередині країни.

Методологічно, економетричні моделі та статистичний аналіз часто використовуються для вивчення імпорту нафтопродуктів фірмами. Економетричні моделі забезпечують кількісну основу для оцінки впливу різних факторів, таких як торговельна політика, обмінні курси та ціни на енергоносії, на імпорт нафтопродуктів. Статистичний аналіз виявляє тенденції, закономірності та взаємозв'язки між різними змінними, що дозволяє дослідникам робити змістовні висновки. Емпіричні дослідження відіграють важливу роль у вивченні імпорту нафтопродуктів компаніями. Збираючи та аналізуючи дані з відповідних джерел, таких як торговельна статистика, звіти компаній та національні опитування, дослідники можуть отримати уявлення про фактичну структуру та динаміку імпорту нафтопродуктів. Емпіричні висновки сприяють розробці більш точних теоретичних моделей і надають політикам цінну інформацію для формування ефективної торговельної та енергетичної політики.

Аналіз, проведений у роботі, показує, що останніми роками Україна зіткнулася зі складними умовами, пов'язаними з повномасштабною окупацією. Воєнний стан суттєво вплинув на економіку країни, в тому числі на імпорт нафтопродуктів, а ТОВ "Рута Нова-К" є одним з постачальників нафтопродуктів в Україну, забезпечуючи країну таким необхідним паливом.

У 2018 році імпорт пального склав 5 540 млн доларів США і зменшився на 3,9% до 5 316 млн доларів США у 2019 році. Це можна пояснити низкою факторів, зокрема ринковою кон'юнктурою, попитом та мінливою економічною ситуацією в країні.

У 2020 році спостерігається різка зміна динаміки імпорту - зниження на 36,1% до 3 397 млн доларів США. Це, ймовірно, пов'язано зі зниженням міграції та економічної активності через економічні труднощі, а також з епідемією COVID-19.

У 2021 році цей показник підскочив на 65,2% до 5 614 млн доларів США. Це може свідчити про відновлення економіки після пандемії та збільшення попиту на паливо. Однак у 2022 та 2023 роках відбудеться нова різка зміна динаміки імпорту: у 2022 році імпорт палива зросте майже у 2,5 рази до 8 801 млн доларів США. Однак у 2023 році відбудеться різка зміна - падіння на 48,4 % до 4 541 млн. дол.

Динаміка імпорту ілюструє волатильність енергетичного ринку та можливий вплив економічних і геополітичних факторів на енергетичний сектор України. Ці коливання необхідно враховувати при розробці стратегії енергетичної безпеки та плануванні розвитку енергетичного сектору країни.

Аналіз імпорту палива в Україну у 2018 та 2023 роках у доларовому еквіваленті показує зміни у структурі та обсягах імпорту з різних країн, розглянемо основні аспекти цих даних на прикладі структури імпорту України за країнами-партнерами у 2023 та 2018 роках.

У 2018 році Білорусь та Російська Федерація були основними постачальниками палива в Україну, на них припадало понад 90% імпорту. Однак у 2023 році в структурі імпорту відбулися значні зміни. Найбільшим постачальником стала Індія, яка поставила 657 млн доларів США, що більш ніж у 13 разів перевищує обсяг імпорту з Білорусі та Росії у 2018 році. У 2018 році Білорусь та Російська Федерація були основними постачальниками палива в Україну, на них припадало понад 90% імпорту. Однак у 2023 році в структурі імпорту відбулися значні зміни. Найбільшим постачальником стала Індія, яка поставила понад 657 мільйонів доларів США, що більш ніж у 13 разів перевищило імпорт з Білорусі та Росії у 2018 році.

У 2018 році Білорусь та Російська Федерація були основними постачальниками палива в Україну, на них припадало понад 90% імпорту. Однак у 2023 році в структурі імпорту відбулися значні зміни. Найбільшим постачальником стала Індія, яка поставила понад 657 млн доларів США, що більш ніж у 13 разів перевищує імпорт з Білорусі та Росії у 2018 році.

Коефіцієнт поточної ліквідності - відображає здатність підприємств погашати поточні зобов'язання оборотними активами протягом одного року. Цей показник допомагає визначити, чи має підприємство ресурси для задоволення вимог короткострокових кредиторів. Рекомендоване значення - не менше 100 %. Коефіцієнт поточної ліквідності у 2022 році становив 390 %, що на 42,5 % більше, ніж у попередньому році. Це свідчить про високий запас оборотних активів, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань.

Абсолютна ліквідність (коефіцієнт грошових коштів) є найбільш суворим показником ліквідності та відображає здатність обслуговувати поточні зобов'язання лише за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Цей показник вказує на те, чи має компанія на даний момент кошти, щоб задовольнити вимоги своїх кредиторів. Рекомендоване значення - вище 20%; у 2022 році абсолютна ліквідність компанії становила 24,2%, що вдвічі менше, ніж у попередньому році.

Коефіцієнт поточної ліквідності - це показник ліквідності, який відображає короткострокову ліквідність компанії, тобто її здатність фінансувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Він вказує на підвищену здатність обслуговувати короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Коефіцієнт достатності капіталу Коефіцієнт достатності капіталу є показником платоспроможності та відображає співвідношення власного капіталу до загального капіталу, інвестованого в бізнес. Чим вищий цей показник, тим більш фінансово незалежним є підприємство від своїх кредиторів. Для нефінансових підприємств оптимальним є значення вище 50%: у 2022 році коефіцієнт становив 79,7%, що на 6,9% вище, ніж у 2021 році. Зростання цього показника свідчить про те, що підприємства стають більш фінансово незалежними від своїх кредиторів.

Оборотність активів - показник ділової активності, який вимірює продуктивність активів компанії відносно її доходів. Оптимальні значення варіюються в залежності від галузі; загальна оборотність активів у 2022 році становила 8,8, що на 1,6 більше, ніж у 2021 році. Зростання цього показника свідчить про більш ефективне використання активів для отримання доходу. Загалом компанія демонструє позитивну динаміку у використанні ресурсів для погашення боргу та покращення фінансової стійкості. Однак, враховуючи зниження абсолютної ліквідності, важливо розглянути стратегії забезпечення стабільності погашення поточної заборгованості в майбутньому.

Коефіцієнт ефективності ТОВ "Рута Нова-К" збільшився з 1,095 у 2021 році до 1,108 у 2022 році. Таке зростання може свідчити про позитивні зрушення в управлінні ресурсами та операційними процесами компанії.

У 2022 році коефіцієнт альтернативної ефективності ТОВ "Рута Нова-К" становив 1,064 порівняно з 1,131 у 2021 році. Коефіцієнт альтернативної ефективності зменшився з 1,131 у 2021 році до 1,064 у 2022 році. Таке зниження може свідчити про зниження рівня ефективності використання ресурсів або зміни в інших важливих аспектах господарської діяльності. Таким чином, аналізуючи поточну ситуацію та динаміку імпорту нафтопродуктів ТОВ "Рута Нова-К" в умовах воєнного стану, можна зробити висновок, що компанія стикається зі значними викликами. Однак

професіоналізм компанії, активне дослідження ринку та модернізація потужностей дозволили їй забезпечити стабільне постачання нафтопродуктів в Україну навіть у цій критичній ситуації.

SWOT- та PEST-аналізи дають глибоке розуміння внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність ТОВ "Рута Нова-К" в умовах воєнного стану в Україні. Ситуація в умовах воєнного стану створює серйозні виклики для ТОВ "Рута Нова-К". Однак компанія використовує свої сильні сторони, такі як активна співпраця та інвестиції, для подолання цих викликів. Диверсифікація постачальників, ефективне управління ризиками та активна співпраця з урядом для зменшення політичних обмежень є важливими стратегіями. Інвестиції в технологічний розвиток та модернізацію інфраструктури є ключовими елементами подолання цих викликів та забезпечення стабільного постачання нафтопродуктів в Україну.

З огляду на заходи з підвищення ефективності, запропоновані в Розділі 3, товариству з обмеженою відповідальністю "Рута Нова-К", що спеціалізується на імпорті нафтопродуктів, необхідно протистояти викликам і вжити заходів для забезпечення стабільного постачання своїм клієнтам. Для досягнення цієї мети компанія має вжити кілька заходів. По-перше, ТОВ "Рута Нова-К" має активно співпрацювати з постачальниками нафтопродуктів, в тому числі з імпортерами. Ці постачальники постійно відстежують ситуацію на світовому ринку нафтопродуктів і знають про коливання цін та наявність продукції. Це дозволяє компанії швидко реагувати на будь-які зміни та приймати відповідні рішення щодо закупівлі нафтопродуктів.

Таким чином, аналізуючи поточну ситуацію та динаміку імпорту нафтопродуктів ТОВ "Рута Нова К" в умовах воєнного стану, можна зробити висновок, що перед компанією стоять значні виклики. Однак професіоналізм компанії, активне дослідження ринку та модернізація потужностей дозволили забезпечити стабільне постачання нафтопродуктів в Україну навіть у цій критичній ситуації.

АНОТАЦІЯ

Драгой Ольга Василівна, «Удосконалення імпорту нафтопродуктів підприємствами України в умовах дії воєнного стану (на прикладі ТОВ «РУТА-НОВА К»)),
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра
292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є імпорт нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» та напрями його удосконалення в умовах дії воєнного стану.

У роботі розкривається економічна суть поняття імпорту нафтопродуктів та його структуру. Також визначаються чинники, що впливають на ефективність імпорту нафтопродуктів підприємствами. Аналізуються сучасний стан та динаміка світового імпорту нафтопродуктів. Систематизуються методи оцінки динаміки та ефективності імпорту нафтопродуктів підприємствами.

Зроблено аналіз сучасного стану та динаміки імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К». Визначені показники ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К». Здійснено SWOT- та PEST-аналіз ТОВ «Рута Нова-К». Проаналізовано чинники, що впливають на імпорт нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» в умовах дії воєнного стану. Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності імпорту нафтопродуктів ТОВ «Рута Нова-К» та план заходів підтримки рівня імпорту нафтопродуктів у разі посилення воєнного стану.

Ключові слова: імпорт; нафтопродукти; воєнний стан; ТОВ «Рута Нова-К»; показники ефективності імпорту; географічна та товарна структура імпорту; SWOT- та PEST-аналіз; удосконалення ефективності імпорту нафтопродуктів; план заходів.

ANNOTATION

Dragoi Olha Vasylivna, "Improvement of imports of petroleum products by Ukrainian enterprises under martial law (on the example of RUTA-NOVA K LLC)",
qualification work for the bachelor's degree
292 "International Economic Relations" under the educational program
"International Economic Relations"
Odesa National University of Economics
m. Odesa, 2024

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of research is the import of petroleum products by Ruta Nova-K LLC and the directions of its improvement under martial law.

The paper reveals the economic essence of the concept of import of petroleum products and its structure. The factors influencing the efficiency of imports of petroleum products by enterprises are also determined. The current state and dynamics of world imports of petroleum products are analyzed. Methods for assessing the dynamics and efficiency of imports of petroleum products by enterprises are systematized.

The current state and dynamics of imports of petroleum products by Ruta Nova-K LLC are analyzed. The indicators of efficiency of imports of oil products of LLC "Ruta Nova-K" are determined. A SWOT- and PEST-analysis of "Ruta Nova-K" LLC is carried out. The factors influencing the import of petroleum products by Ruta Nova-K LLC under martial law are analyzed. Recommendations for improving the efficiency of imports of petroleum products by Ruta Nova-K LLC and an action plan for maintaining the level of imports of petroleum products in case of tightening martial law are developed.

Keywords: import; oil products; martial law; LLC "Ruta Nova-K"; import efficiency indicators; geographical and commodity structure of imports; SWOT and PEST analysis; improvement of the efficiency of oil products imports; action plan.